

MUHAMMAD YUSUF SHE'RIYATIDA VATAN MADHI

Haqnazarova Nilufar

Andijon viloyati

Izboskan tumani 4-umumiy urta talim maktabi ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Annotatsiya: mazkur maqolada xalqimizning sevimli shoiri Muhammad Yusuf ijodi haqida tanishamiz. Shuningdek, Muhammad Yusufning she'riyat davri davomchisi sifatida amalga oshirgan ijodiy va amaliy ishlarining qisqa tahlili ham bayon etilgan.

Kalit so'zlar: she'riyat, adabiyot va san'at, an'ana, kitob to'plami, vatan tuyg'usi, shoir, yozuvchi,

O'zbekiston xalq shoiri Muhammad Yusuf 1954 yil 26 aprelda Andijon viloyatining Marhamat tumani Qovunchi qishlog'ida dehqon oilasida tug'ilgan. U Rus tili va adabiyoti institutini 1978 yilda tamomlagan. Muhammad Yusuf 1978-1980-yillarda respublika Kitobsevarlar jamiyatida, 1980-1986 yillarda «Toshkent oqshomi» gazetasida, 1986-1992 yillarda G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyotida, «O'zbekiston ovozi» gazetasida ishladi. Umrining so'nggi yillarida O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasining kotibi vazifasini bajardi. U 1998 yili O'zbekiston xalq shoiri unvoni bilan mukofotlangandi. Shoir 2001 yil 31 iyulda 47 yoshida Ellikqal'a tumanida vafot etdi. O'shandan beri oradan yigirma yil o'tgan bo'lsa ham, shoir lirik merosi va lirik qahramoni tabiatiga bo'lgan qiziqish zinhor so'nmadi.

Ma'lumki, Muhammad Yusufning dastlabki she'rlari «O'zbekiston adabiyoti va san'ati» gazetasida 1976 yilda e'lon qilingandi. Biroq, ilk she'rlar to'plami 1985 yili «Tanish teraklar» nomi bilan chop etildi. Keyingi yillarda «Bulbulga bir gapim bor» (1987), «Iltijo» (1988), «Uyqudagi qiz», «Halima enam allalari» (1989), «Ishq kemasi» (1990), «Ko'nglimda bir yor» (1991), «Bevafo ko'p ekan», «Yolg'onchi yor» (1993), «Erka kiyik» (1995), «Osmonimga olib ketaman» (1998), «Ulug'imsan, vatanim» (2004), «Saylanma» (2014) kabi she'riy kitoblari nashr etilgan. Bugungi kunda Respublikamizda Muxammad Yusuf jamgarmasi faoliyat olib bormoqda. Uning raisasi shoirning rafiqasi Nazira as-Salomdir.

Iste'dodli shoir Muhammad Yusuf rostgo'y shoir, halol va pokiza qalb egasi edi. Shoir muhabbat haqida kuylaydimi, bevafo yor haqida qo'shiq to'qiydimi yoki tariximiz sahifalarini qalamga oladimi, ularda hamisha hayotga, haqiqatga hamnafaslik sezilib turadi. Uning she'rlari ravon va soddaligi bilan xalqonadir.

Muhammad Yusuf she'r va shoirlik xaqida quyidagi gaplarni aytgandi: «Men shoirman degan zotdan qo'rqing. Chunki undan har baloni kutish mumkin.. Haqiqiy shoir hech qachon iddao bilan o'zini tanishtirmaydi. Aksincha, uni allaqachon xalq tanlab, saylab olgan bo'ladi... Aslida, she'r ham odamdek gap. Uning yuzi, ko'zi, kiyofasi va libosi bor. Ba'zi she'rlar satang ayollardek yasangan. Pardozi-andozni ham joyiga quygan. Ularda birgina yetishmovchilik bor, xolos. Samimiyat yo'q. She'r nima? She'r

yozilaveradi. Kitoblar ham bosilaveradi. Shoir kamaysa, ana, qancha uddaburonlar bor - kitob kamaymaydi. Birok, haqiqiy adib, shoir har yili osmondan chalpakdek yog'ilavermaydi."

Shoirning qanchadan qancha she'rlari xalqimizning dilida qo'shik bo'lib qoldi: Qaysi bir she'riy to'plamini ochib karamang, hamma she'rlari qo'shiqqa aylanib bo'lganiga ishonch hosil qilasiz. She'rlarini o'qish jarayonida yonida albatta, oxangi ham quyilib keladi. Muhammad Yusuf - xalqimizning ardoqli shoiri. Uning: "Samarqandga borsam...", "O'zingdan qo'ymasin, xalqim!", "Seni hech kimga bermaymiz, O'zbekiston!" "Vatanim", "Menga bering", "Jayron", "Mehr qolur, muhabbat qolur", "Seni hech kim sevolmaydi meningdek" , "Zebi, Zebi, Zebona", "Ozodani sevaman, men, Ozodani", "Bir qiz yig'lar buloq boshida", "Rayhon, aylanay rayhoningdan sening" , "Qizil olma", "Yolg'onchi yor", "Ko'klamoyim", "Turkman qiz", "Ro'molingni bo'yama", "Zebo sanam" , "Ilyos, ko'zlarindan aylanay sening!", "Ko'nglimdagi yor" kabi she'rlari qo'shiqqa aylanib har bir xonadonga kirib bordi. G'iyos Boytoyev, Mahmudjon Azimov, Oxunjon Madaliyev, Muhridin Xoliqov, Yulduz Usmonova, Ozodbek Nazarbekov kabi qancha-qancha xonandalar M.Yusuf she'rlarini kuylab el ardog'iga sazovor bo'lishdi.

O'zbekiston Qahramoni, xalq shoiri A.Oripov uni: "Adabiyotimiz gulshanida ochilib, yashnab turgan bir chechak edi.", deb baholaydi. O'zbekiston xalq artisti Yu.Usmonova esa: "She'rlarida dard bor. Muhammad Yusuf xalq dardini tushunardi. Xalq uchun, Vatan uchun, Mustaqillik uchun yonib yozardi. Shu bilan birga inson qalbining tub-tubidagi dardini topib yoza olardi. U kishining yuragi xalq dardi bilan hamohang urardi... Shoirning har bir so'zi she'r edi. Muhammad aka betakror she'rlarida yashaydi, qo'shiqlarimizda yashayveradi."

Muhammad Yusuf "Xalq bo'l, elim" she'ri orqali xalq ongiga birdamlik, hamjihatlik, hamfikrlik kabi g'oyalarni singdirishga intiladi. Bu harakat she'rning bosh pafosiga aylangan. Ushbu she'r xalqni birdamlikka chorlashi bilan ajralib turadi. Shoir Muhammad Yusuf esa elni xalq bo'lishga chorlab tarixning ayovsiz g'ildiragi ostida toptalib kelgan, sobiq Ittifoq davrida o'zining kimligini ham unutayozgan elini, xalq bo'lib yashashiga umid ko'zi ila qaraydi. Xalq bo'lib birlashgan va yashagan davrlarini esa bir-bir eslatadi.

*Qadim yurtga qaytsin qadim navolarim,
Qumlar bosib qurimasin daryolarim.
Alpomishga alla aytgan momolarim
Ruhini shod etay desang - xalq bo'l, elim.*

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Muhammad Yusuf. Osmonimga olib ketaman. T., 1998.
2. Muhammad Yusuf. Saylanma. Xotiralar, she'rlar, doston. "SHARQ" NMAK Bosh tahririyati, T., 2002.

3. Muhammad Yusuf. Biz baxtli bo'lamiz. T., "Nihol", 2011.
4. Muhammad Yusuf. Ulug'imsan, vatanim. "O'zbekiston" T., 2010.
5. Muhammad Yusuf saboqlari. To'plovchi va hammuallif SHukur Qurbon. Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi, Toshkent., 2012.